

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 37. Impedimentum violentiæ, seu coactionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

hunal. Sacram. to. 4. tr. 1. tit. 6. ubi pro civiliter legitimis habens matrimonia qua heretici inter se contrahunt, cum impedimento dirimente juris tantum Ecclesiastici; ex eo tamen præcisè quòd matrimonia ejusmodi non sint (inquit) Sacramenta, sed contractus merè naturales & civiles, non sunt omninò indissolubilia, sicut nec infidelium matrimonia; sed si alteruter ad veram fidem convertatur, periculo aliquo subversionis existente, potest Catholicus relinquere conjugem hereticam, & ad alias nuptias in foro conscientia transire, licet in foro externo, ob Republica bonum, hereditates, successiones prolium, &c. civiles leges contradicerent. Unde sicut infidelis (ut ait Apostolus 1. Cor. 2.) si discedat, discedat: non enim servituti subiectus est frater: ita si hereticus discedat, discedat: cum enim vinculo Sacramenti non sint colligati, ob periculum subversionis, contractus naturalis & civilis (Christo per Apostolum ita declarante) dissolvi etiam quoad vinculum potest. In eo (inquam) Marchantius corrigendus est. Quidquid enim sit, an matrimoniales contractus hereticorum cum impedimento dirimente juris Ecclesiastici, sint vel non sint veri & legitimi contractus naturales & civiles (de quo postea) supposito quòd tales sint, accedente consummatione, secundum omnes Doctores, & legitimum intellectum capituli quanto supra allatum, sunt ex mente Ecclesie omninò indissolubiles, ut vidimus.

295 Nona assertio: Catholicorum cum hereticis matrimonia, per se, & ut plurimum sunt graviter illicita. Ita S. Ambrosius l. 1. de Abraham c. 9. & Doctores omnes. Quia hereticus, Ecclesiam non audiens, habendus est sicut ethnicus & publicanus. Eiusque secundum Apostoli sententiam devitandus: hereticum hominem, post unam & secundam correctionem devita. Nec in domum admittendus est, nec salutandus, secundum illud Joannis epist. 2. si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non offert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei disceratis. Qui enim dicit illi ave, communicat operibus ejus malignis. Denique hereticus omnis est excommunicatus. Cum ipsis proinde Catholici matrimonia contrahere non debent. Maxime cum ea contrahendo, cum ipsis communicent in iis que Sacramenta sunt (cujusmodi sunt baptizatorum matrimonia) ipsique occasionem præbent eorum sanctitatem violandi, ac sibi metipsis periculum essent subversionis; proliumque suis periculum malæ educationis; domesticis denique periculum dissensionum & rixarum, ob diversitatem religionis. Ad que præcavenda, Catholicorum cum hereticis conjugia prohibita sunt per varia Concilia, Eliberitanum can. 16. Laodicænum can. 10. Cartaginense III. can. 12. Calcedonenfè can. 14. Agathense can. 67. &c.

296 Nec consuetudo, seu potius corruptela Regionum, in quibus Catholici cum hereticis permixti vivunt, & passim cum illis matrimonia contrahunt, taliter contrahentes à gravi peccato excusat, nisi dispensationem à S. Pontifice iustis gravibusque de causis obtulerint, absque periculo subversionis, providentur denique catholice prolium educationi. Tamen enim, his suppositis, hujusmodi matrimonia prohibita non sint lege naturali, nec divina; sunt tamen prohibita legibus Ecclesiasticis, quarum dispensatio in re tantum momenti, ad disciplinam Concilii Generalis auctoritate constitutam spectante, pertinet ad S. Pontificem, ut constat ex præscriptorummet Principum, pro ea ad Summum Pontificem recurrentium. Particularium autem secus racionum consuetudo, quamlibet longæva, non tam consuetudo, quam corruptela dicenda est, juxta cap. cum tanto de consuetudine. Unde ex tali præxi

Tom. III.

ut plurimum oriri majora mala, quam bona, Tannerus, Layman, Marchantius, alique Doctores testantur: ut plurimum enim mariti heretici, si non pervertant uxores, saltem iis non permittunt se immiscere filiorum, saltem masculorum educationi, nec hereticæ uxores, maritis permittunt immiscere se educationi filiarum, in concernentibus religionem; imò pactum in contrarium explicitè vel implicitè adhibere solent. Impium autem, & nullo casu licitum est matrimonium Catholici cum heretica, vel Catholice cum heretico, cum tali pacto. Finis enim matrimonii jure divino est generatio prolium educandarum in Dei timore, in eaque religione, in qua salvari possunt. Id etiam est contra jus Ecclesiasticum can. Judæ 22. q. 1. & cap. ex litteris de convers. infidel. Unde Navarrus & alii passim aiunt, impia esse pacta matrimonialia, ut pars prolium nasciturarum patrem hereticum sequatur, pars matrem, vel contra.

CAPUT XXXVII.

Impedimentum violentiæ, seu coactionis.

PER violentiam, seu coactionem, non intelligitur violentia, seu coactio absoluta, & omnimoda (utpote quæ inferri nequit voluntati in actibus suis elictis) sed intelligitur violentia & coactio secundum quid, quæ fit incutiendo metum. Et metus quidem levis non dirimit matrimonium. Cum enim facile vincibilis sit, non tollit libertatem sufficientem ad matrimonium, uti S. Thomas, S. Bonaventura, & Doctores communiter observant.

Metus itaque matrimonium dirimens, est solus metus gravis, seu cadens in constantem virum, vel constantem feminam, injustè incussus ad extorquendum consensum in matrimonium. Cujus naturam & cetera huc spectantia, quia fusè explicavimus cap. 17. necesse non est hic repetere, sed solum denudè observare, quòd ut metus sit gravis & sufficiens ad matrimonium dirimendum, esse non debeat talis absolute & respectu omnium, nec proinde esse debeat metus mortis, vel incarcerationis, vel mutilationis, vel publicæ ignominie, aliorumque ejusmodi malorum, quæ gravia sunt absolute & respectu omnium. Talem quippe metum exigere ad matrimonium dirimendum, est contra regulam communiter receptam, quòd ad iudicandam metus gravitatem inspicere oporteat ætatem, qualitatem, aliasque circumstantias personæ, cui metus incuitur, nec tanti mali metum exigere in puella juvenescula, quam in viro forti. Quia, ut rectè Suarez de relig. to. 3. l. 6. c. 4. n. 11. aliam circumstantiam requirit recta ratio in viro, quam in femina, & aliam in maturo ætate, quam in puero. Aliam proinde in femina maturioris ætatis, quam in juvenescula; aliam in puella aliud refugium habente quam personam incipientem metum, & sub illius potentate non constitutam, aliam in ea quæ sub ipsius est potestate, nec aliud habet refugium, cujus proinde diu sustinere terribilem vulnere, verba aspera, malam tractationem, consuetæ gratiæ, & amicitie subtractionem, indignationem, minas ejektionis & paternæ domo, mandata imperiosa ducendi talem, &c. respectu juvenesculæ hujusmodi puellæ merito ceperunt gravia mala, eorumque proinde metus gravis, ut videre est apud Barbotam in votis decisivis l. 1. voto 1. ubi agit de coactione cetè non majori, imò non acedè gravi, à Pedagogo illata Ludovico ad matrimonium incendum cum Josepha, ut confecti persequendum erit. Illud tamen matrimonium ab illustrissimo D. Nuntio Hispaniarum, iudicibusque ab ipso

Vvvv.

designatis, pronuntiatum fuit irritum & nullum. Quia scilicet in matrimonio, tam carnali, quam spiritali, requiritur omnimoda libertas, ait Barbosa ibidem, & ad hoc ut matrimonium dicatur non coactum, non sufficit simplex consensus, sed requiritur plena securitas & libertas, prout tenent Navarrus consil. 3. sub n. 3. de sponsal. Fachin. l. 3. controv. c. 28. versu ad 2. respondeo. Rota decis. 643. n. 9. p. 1. recent. Et sunt observata digna verba Parlii consil. 61. n. 31. lib. 4. *quoniam matrimonia debent esse libera, & gaudere plenissima libertate*, ut in cap. cum locum, cap. requisivit, cap. gemma de sponsal. Et iterum consil. 53. n. 56. eod. lib. 4. *quia in matrimonio requiritur voluntas cum plena libertate, & securitate*, ut deduxit & tenet Abbas. . . . *infertur necessario, quod voluntas & libertas necessariae sunt in ipso matrimonio, & si adest voluntas, & non libertas, non potest dici satisfactum dispositioni juris, nec matrimonium ita celebratum poterit subsistere. Sequitur Hippolytus Rimin. consil. 77. n. 14. inter matrimonialia Ziletti. Fortunatus. Gaza in tract. de ult. fin. n. 188. 189. & 409.* At vero habere non dicitur liberam arbitrium, seu libertatem, multo minus plenam libertatem, qui in eligendo sequi compellitur alterius voluntatem. Anton. de Burr. in cap. cum virum n. 7. de regular. Et pulchre in nostris terminis Franc. Monaldus consil. 5. n. 42. & 44 p. 2.

299 Facit etiam ad intentum doctrina Gobat de Matrim. tr. 9. sect. 1. casu 12. n. 250. quod quando probatur intercessisse metum respectivè gravem, perinde dissolvendum est matrimonium, ac si demonstraretur intercessisse gravem absolutè. Quia in talem metum cadit propriissime, quod Alexander III. ait in cap. cum locum de sponsal. quod utique locum non habeat consensus omnino liber, ubi metus vel coactio intercedit. Quandoquidem defectus omnimodè seu plenè libertatis, matrimonium invalidans, immediatè & precipue causatur à vehementia metus, seu apprehensionis mali imminenti, & remotè autem & minus principaliter ab ipso malo formidato, foris existente, ut per se notum est. Quia igitur ratio, propter quam metus absolutè gravis matrimonium irritat, est quia plenam non relinquit libertatem; hanc autem respectivè ad talem personam plenam pariter non relinquit metus respectivè gravis, matrimonium pariter irritat. Quia ubi eadem est causa, idem est effectus, & ubi eadem est ratio, eadem est juris dispositio. L. illa ff. ad leg. Aquil.

300 Hinc ubi puella expressè declarat, se nolle tali nubere, pater autem, quem multum veretur, & reveretur, imperiosè jubet ut ei nubat, resultat metus sufficiens ad matrimonium annullandum, uti Barbosa loco citato n. 16. arguit, & in terminis considerat Hippolytus Rimin. consil. 77. n. 24. in hæc verba: *ex quibus verbis imperiosè prolatis arguitur vis & metus illatus Martinello, secundum Vermaf. in d. cons. 2. col. 2. tantoque magis, quia respondit Martinellus: io la voglio sposare. Vel, ut aliqui testes dicunt: gia che volete che io la sposese, la sposaro.* Priora enim verba metum inferunt, veluti præceptiva. Secunda verò, defectum voluntatis Martinelli in desponsando dicentem Gatimellam. Quæ ambo sunt contraria substantia matrimonii.

301 Similiter ubi præter imperium, & declaratam nolitionem accipiendi talem, importunissimè accedunt sollicitationes, nimisquæ instantia eorum, sub quorum aliquis est potestate, arguitur defectus plenæ libertatis ac voluntatis. Istud enim fuit secundum fundamentum, propter quod (teste Barbosa supra) matrimonium Ludovicii cum Josepha judicatum fuit nullum. Illæ enim impor-

tunissima sollicitationes, tantaque instantia, præsertim diu continuata, graviter compellunt, prout ex variis legibus & canonibus Barbosa ostendit ibidem n. 30. ex quibus iuris patet (inquit) quod nimis importunitates & importunissima sollicitationes habentur loco compulsionis & coactionis, & inferunt matrimonii invaliditatem. Ita Angelus de Ubaldis consil. 46. n. 4. p. 1. inter consilia Ziletti, ibi: *nimis importunitas inferat ad actus invaliditatem, sicut & metus.* Idem probat Ferret. consil. 296. n. 17. ibi: *per quæ jurâ patet, quod nimis persuasio, per quam persona inducitur ad contrahendum, habetur loco compulsionis & coactionis, & consequenter quod tollatur in puella plena securitas, & liber consensus contrahendi, & æquiparatur metui ad actus refectionem. Invenitur ad cap. petiti de jurjur. Aym. Craver. consil. 461. n. 11. vol. 3. ibi: *persuasio enim vim coactionis habet.* Philipp. Pafchal. de virib. patriæ potest. p. 3. c. 2. n. 37. Francisc. Monald. consil. 5. n. 47. & 48. vol. 2. Joan. Delcastillo l. 3. c. 1. à n. 105. Et idipsum comprobatur eleganter, plures referens, Basilius Pontius de matrim. l. 4. c. 5. n. 17. ibi: *ex spectata natura ipsius rei, & rationis iudicio, adeo gravem molestiam inferunt instantissima preces, saltem personæ quam revereris, & à qua plurimum dependes, ut merito movere debeant virum constantem ad aliquid efficiendum. Si enim metus cruciatu alicujus corporalis est cadens in virum constantem; gravior cruciatu anime est instantia precum assidua. Quod si apud Pontifices, quorum suprema in Republica auctoritas est, importuna preces adeo gravem molestiam inferunt, ut sapè, velut inviti, annuunt votis postulantis (juxta illud Joannis XXII. extrav. execrabilis de præbend. improbitas importuna petentium à nobis, & Prædecessoribus nostris, non tam obtinuisse, quam extorsisse plerumque noscatur, &c. utique inviti (ut Glossa notat ibidem) quis dubiet etiam, secundum rectè rationis iudicium, adeo molestas esse importunitates instantes, ut merito metui cadenti in constantem virum æquiparari possint. Ita etiam Glossa in cap. tunc fraternitatis, verbo importunitatem de præbend. Et ibi Hostiensis in princip. Imola n. 2. Rebuff. to. 2. Conflit. reg. tit. de re script. a. 2. Gloss. 3. Peralta in L. siquis n. 93. de legat. Naldus in Sum. verbo metus n. 4. Rota decis. 326. n. 3. coram Gregorio XV. ibi: *concurrunt importuna & continue persuasiones, quibus nomine patris sollicitabatur tam à noverca, quam à quadam sacerdote, quæ sufficiens sine mini & verberibus.***

Denique observanda est doctrina Baldi in l. 300 spadonem §. qui pubere ff. de excus. tutor. scilicet quod habet in plenè probando metu locum illud: *singula que non prosunt, collecta juvant.* Et ut intra n. 12. dicit: *Judex debet illa simul jungere, quæ simul juncta poterunt plenam probationem facere, & sic ferre sententiam.* Ex multis enim deductis coram se, potest animi sui motum informare, ut dicit textus in cap. cum ad Sedem in fin. de restit. spoliat. Nam, ut iterum Baldus ait in cap. cum causam de probat. n. 1. *ex multis imperfectis fit una probatio perfecta, sicut ex multis membris invicem coherentibus fit perfectum corpus, & ex multis sonantibus fit perfecta harmonia.* Hæc jungere placuit dictis citato cap. 17. quia plurimum contra voluntatem suam compulsiorem salutis & in integrum restitutioni servire possunt.

CAPUT XXXVIII.

Impedimentum impotentia.

Impotentia dirimens illa est, quæ impedit copulam conjugalem, per quam vir & mulier fiunt